

Poglavja iz sociologije vzgoje in izobraževanja

Znanstvene monografije
Fakultete za management Koper

Glavni urednik

prof. dr. Dušan Lesjak

Uredniški odbor

doc. dr. Roberto Biloslavo

izr. prof. dr. Štefan Bojnec

izr. prof. dr. Slavko Dolinšek

doc. dr. Justina Erčulj

doc. dr. Tonči A. Kuzmanič

izr. prof. dr. Zvone Vodovnik

*Monografija je izšla s finančno podporo
Agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije*

Poglavja iz sociologije vzgoje in izobraževanja

Pregled sodobnih socioloških študij,
perspektiv in konceptov

Andreja Barle
Jana Bezenšek

Management

*Poglavja iz sociologije
vzgoje in izobraževanja:
pregled sodobnih socioloških
študij, perspektiv in konceptov*

doc. dr. Andreja Barle
prof. dr. Jana Bezenšek

Strokovna recenzenta · prof. dr. Bogdan Kavčič
in doc. dr. Andrej Koren

Izdala in založila · Univerza na Primorskem,
Fakulteta za management
Koper, 2006

Zanjo · dr. Nada Trunk Širca
Oblikovanje · Alen Ježovnik

© 2006 Fakulteta za management Koper

CIP – Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

316.74:37

BARLE, Andreja

Poglavja iz sociologije vzgoje in izobraževanja :
pregled sodobnih socioloških študij, perspektiv in konceptov /
Andreja Barle, Jana Bezenšek. - Koper :
Fakulteta za management, 2006

ISBN 961-6573-32-2

1. Bezenšek, Jana
228353792

Kazalo

- Predgovor · 7
- Uvod · 9
- 1 Razvoj sociologije vzgoje in izobraževanja · 23
  - 1.1 Teoretski pristopi · 23
  - 1.2 Nekateri vidiki, posebno pomembni za razumevanje vzgoje in izobraževanja oziroma šole · 26
  - 1.3 Razvoj sociologije vzgoje in izobraževanja · 42
  - 1.4 Naloge sociologije vzgoje in izobraževanja · 50
  - 1.5 Metode in tehnike raziskovanja · 53
- 2 Šola kot institucija in organizacija · 59
  - 2.1 Vključevanje posameznika v družbo · 59
  - 2.2 Šola · 60
  - 2.3 Šola kot organizacija · 64
  - 2.4 Množičnost in obveznost šolanja · 69
  - 2.5 Vloga šole v družbi – cilji in naloge · 74
  - 2.6 Družbene spremembe v sodobni evropski družbi, ki vplivajo na proces vzgoje in izobraževanja · 78
  - 2.7 Nova identiteta šole? · 83
  - 2.8 Šola kot podjetje – vdor tržnih mehanizmov · 87
- 3 Znanje in šolsko znanje – prenos znanja · 95
  - 3.1 Nekatera teoretska izhodišča, pomembna za razumevanje uradnega (šolskega) znanja · 96
  - 3.2 Opredelitev znanja · 111
  - 3.3 Vrste znanja · 114
  - 3.4 Razumevanje vloge in pomena šolskega znanja · 127
  - 3.5 Šolski predmeti akademske discipline? · 128
  - 3.6 Status posamičnega uradnega šolskega znanja · 130
  - 3.7 Institucionalizacija prenosa uradnega šolskega znanja · 132
  - 3.8 Individualno in družbeno · 137
  - 3.9 Organizacija področja vzgoje in izobraževanja in modeli organizacije procesa vzgoje in izobraževanja · 139

- 4 Organizacija prenosa znanja – načrtovanje kurikula · 145
    - 4.1 Subjektivne in objektivne dimenzije opredeljevanja uradnega šolskega znanja · 145
    - 4.2 Opredelitve pojma kurikul · 149
    - 4.3 Koncepti organizacije kurikula in načini posredovanja uradnega šolskega znanja · 154
    - 4.4 Strategije načrtovanja kurikula · 160
    - 4.5 Tehnike načrtovanja kurikula · 170
    - 4.6 Šolski predmeti in organizacija kurikula · 177
    - 4.7 Kurikul kot dejstvo in kot praksa · 188
    - 4.8 Organizacija kurikula za 21. stoletje · 191
  - 5 Vzgoja in izobraževanje ter vprašanja družbene (ne)enakosti · 197
    - 5.1 Vzgoja in izobraževanje ter socialna pravičnost · 197
    - 5.2 Vloga izobrazbe v procesu družbene gibljivosti · 200
    - 5.3 Šola kot dejavnik družbene (re)produkcije · 206
    - 5.4 Vzgoja in izobraževanje ter socialni kapital · 215
    - 5.5 Pedagoška praksa in družbena (ne)enakost · 225
    - 5.6 Nekatera vprašanja vpliva socioloških determinant na dosežke učencev · 233
    - 5.7 Nekateri vidiki uresničevanja enakih možnosti na področju vzgoje in izobraževanja · 241
    - 5.8 Problemi razvrščanja učencev in pričakovanj učiteljev · 250
  - 6 Vzgoja in izobraževanje: država in posameznik · 257
    - 6.1 Procesi, ki so vplivali na pojav množičnega šolanja · 257
    - 6.2 Vloga države in oblikovanje politike vzgoje in izobraževanja · 261
    - 6.3 Področje vzgoje in izobraževanja kot odsev družbenih procesov · 265
    - 6.4 Področja vpliva države – premik v polje simbolnega · 266
    - 6.5 Oblikovanje politike vzgoje in izobraževanja · 272
    - 6.6 Analize oblikovanja konkretnih politik · 277
    - 6.7 Izobraževanje kot zasebno ali javno dobro · 291
- Namesto zaključka · 295
- Literatura · 313

Predgovor

Pričujoče delo je nastalo kot pregled nekaterih socioloških študij, perspektiv, ki so pomembno vplivale na razumevanje področja vzgoje in izobraževanja. Prav gotovo nisva uspeli zajeti vseh pogledov, perspektiv in konceptov. Zato sva skušali že z naslovom opozoriti, da ne gre za vseobsežen pregled, temveč bolj za poskus pokazati, da spoznanj, ki jih lahko prispeva sociologija vzgoje in izobraževanja pri oblikovanju šolske politike oziroma politike vzgoje in izobraževanja, preprosto ni mogoče spregledati.

Sociologija je ena tistih ved, ki lahko veliko prispeva k razumevanju področja, le če so spoznanja, procesi osvetljeni tudi z vidika konkretne družbe tj. družbe, v kateri ti procesi potekajo. Prav zato bi bilo treba za celovito sliko vsako od navedenih vprašanj osvetliti še z vidika slovenske družbe, vendar je bila morda prav zaradi pomanjkanja sistematičnega raziskovanja še posebno pomembnih vidikov sociologije vzgoje in izobraževanja to še nedosegljiva naloga. Morda bo pričujoče delo spodbuda k nastanku prikaza študij, razprav slovenske sociologije vzgoje in izobraževanja.

Zagotovo pa pričujoče delo tudi ne more nadomestiti branja izvirnih besedil predvsem tistih avtorjev, ki zaznamujejo določeno perspektivo, teoretsko smer ali koncept.

Upava, da gre vsaj za droben kamenček v mozaiku utrjevanja pomena sociološke perspektive na področju vzgoje in izobraževanja.

Andreja Barle
Jana Bezenšek